ILMASTOSOPIMUS

Peltoa sovitetaan ensi kertaa hiilinieluksi metsän rinnalle

Maa- ja metsätalous sai vahvan aseman ilmastonmuutoksen hillinnässä. Maatalous kirjattiin sopimukseen ruokaturvan takaajana.

Pariisin ilmastokokouksesta maanantaina palannut MTK:n ympäristöjohtaja **Liisa Pietola** hyrisee tyytyväisenä. Kaikki tuottajajärjestön sopimukselle asettamat tavoitteet menivät läpi, pitkälti isäntämaa Ranskan vahvan työn ansiosta.

Pariisin sopimus tekee mahdolliseksi kestävän metsätalouden ilmastoratkaisut, Maatalouden rooli korostuu puolestaan ruokaturvan takaajana, Pietola toteaa.

Pietolan mukaan neuvotteluissa oli jännitysnäytelmän aineksia, mutta globaali linjaus metsien hoidon ja kestävän metsätalouden merkityksestä hiilinielun ylläpitäjänä pysyi sopimuksessa loppuun asti.

Myös maatalous tunnustetaan osana ratkaisua. Ruokaturvan rooli sopimuksessa on selkeä.

Pietolasta on rohkaisevaa, että 196 delegaatiota saivat aikaan yhteisen laillisesti sitovan sopimuksen. Seuraava askel liittyy mukana olevien maiden ratifiointihalukkuuteen parin seuraavan vuoden aikana.

On ensiarvoista, että sopimuksen ratifioi ja käytännön toimien taakse saadaan reilusti enemmän maita kuin vaadittavat 55 prosenttia maailman päästöistä.

”Maatalous nousi vahvasti”

Pietolan mukaan oli ilahduttavaa seurata maatalouden vahvaa nousua.

Maatalous nähtiin monissa puheissa ensi kertaa myös keskeisenä osana ratkaisua.

”Ei vain ruuantuottajana mutta myös hiilen sitojana.”

”Aistin Pariisissa, että neuvotteluissa päästiin lähemmäs maa- ja metsätalouden erityispiirteitä.”

”Maa- ja metsätalous ei ole enää samassa korissa piipputeollisuuden kanssa. Niitä ei rinnasteta suoraan ihmistoiminnan päästöihin, vaan perustuotanto ymmärretään osana yhteistyötä luonnon kanssa.”

Sopimuksella on kauaskantoiset seuraukset, se on käännekohta, Pietola arvioi.

Maa- ja metsätaloutta voidaan tarkastella osana laajapohjaista ratkaisua. Kestävä metsätalous tuottaa kestäviä ilmastohyötyjä. Tuottava maa sitoo hiiltä, kuten kokouksen tieteelliset esitykset kiistatta viestivät.

”Jotta maa pysyy tuottavana, ilmastonmuutosta on hillittävä kaikin tavoin.”

Kokous osoitti, että tarvitaan sekä nopeita että pitkän aikavälin toimia. Energiasektori ja fossiilisten polttoaineiden käyttö ovat suurimpia kasvihuonekaasujen aiheuttajia ja niiden päästöjä on mahdollista hillitä nopeasti.

> Aistin Pariisissa, että neuvotteluissa päästiin lähemmäs maa- ja metsätalouden erityispiirteitä.
> **LIISA PIETOLA**

Pariisin sopimukseen kirjattiin periaatteita, miten markkinamekanismit voivat toimia jatkossa puhtaamman tulevaisuuden puolesta.

Nyt otettiin ensimmäiset sitovat askelet kohti globaalia hiilen hinnoittelua, arvioi energiaasiantuntija **Anssi Kainulainen** MTK:sta.

> Nyt otettiin ensimmäiset sitovat askelet kohti globaalia hiilen hinnoittelua.
> **ANSSI KAINULAINEN**

Vahva pohja jatkotoimille

Pariisin ilmastosopimuksessa saavutettiin yhteinen tahtotila. Yksittäiset toimenpiteet selviävät myöhemmin. On ennenaikaista arvioida, miten sopimus vaikuttaa viljelijän tilanteeseen, sanoo professori **Pirjo Peltonen-Sainio** Lukesta.

Peltonen-Sainio näkee laajan sitoutumisen kokouksen vahvimmaksi signaaliksi.

”Jatkotoimenpiteitä voidaan katsoa ihan toisella vahvuudella kuin ennen.”

Luke sai maa- ja metsätalouden kautta paljon mandaattia ilmastosopimuksessa. Metsien hoitoa, uusiutuvaa energiaa, puhtaita ratkaisuja, maataloutta ja maan käyttöä, Peltonen-Sainio luettelee.

Peltonen-Sainion mukaan lämpötilan nousun rajaaminen 1,5 asteeseen vaatii huomattavasti nykyistä järeämpiä toimia päästöjen vähentämisessä myös Suomessa.

Maataloudessa haasteet ovat mittavia, mutta keinovalikoima on suppea.

Pariisin linjaukset voivat tarkoittaa muutoksia maan käyttöön kuten viljelyn keskittämistä parhaille pelloille ja heikkokuntoisten siirtämistä ainakin hetkeksi lepäämään esimerkiksi monivuotisiksi nurmiksi ilman, että tingitään ruokaturvasta.

VEIKKO NIITTYMAA

KARI SALONEN

Pariisissa otettiin ensimmäiset askelet kohti globaalia hiilen hinnoittelua. Energiayritys Helenillä on kivihiilivarasto Helsingin Hanasaaressa.

Tiilikainen: Suomi hyötyy etunojasta

Maatalous- ja ympäristöministeri **Kimmo Tiilikaisen** (kesk.) mukaan Suomi on ottanut etunojaa ilmastoasioissa. Se tarjoaa suuria mahdollisuuksia puhtaan teknologian valmistajille.

”Pariisin ilmastosopu syntyi, koska kaikki saivat haluamansa. Vaikka sopimus ei ole sitova, kyseessä on käännekohta, koska käytännössä kaikki valtiot lähtivät siihen mukaan”, hehkutti Tiilikainen.

”Kansainvälinen paine sopimuksen puolesta oli niin kova, että myös aiemmin sääntöjen rajoilla pelanneet maat lähtivät mukaan. Kukaan ei halunnut punaista korttia.”

Suomi toteuttaa etujoukossa

Tiilikaisen mukaan Suomella ei ole päästöjen vähennyksistä ja uusiutuvan energian käytöstä puhuttaessa mitään hävettävää. Niiden osalta Suomi on ollut jo pitkään etunojassa.

”Suomi on tehnyt paljon päästöjen vähentämiseksi. Etunoja näkyy myös hallitusohjelmassa, haluamme luopua hiilestä, puolittaa öljyn käytön ja nostaa uusiutuvan energian osuutta.”

”Neuvottelut menivät meidän osalta hyvin. Yksin meillä ei kuitenkaan olisi ollut mitään jakoa. Itsellemme tärkeät asiat varmistettiin EU:n kautta.”

Suomelle tärkeisiin asioihin kuuluu metsien merkitys päästöjen sitojana. Tiilikaisen mukaan se on nyt tunnustettu. Tämän jälkeen käynnistyy jatkotyö siitä, miten se otetaan huomioon.

Taakanjako tasoittuu

”Aiemmin on mietitty, jäävätkö nämä asiat EU:n, ja sitä kautta Suomen ja muutaman muun maan kannettavaksi. Nyt voimme huokaista helpotuksesta, sillä lähes kaikki maat ovat mukana. Se tasaa taakkaa ja oikaisee kaltevuutta.”

Tiilikainen iloitsee, että Suomelle tarjoutuu nyt mahdollisuus hyötyä edelläkävijän roolista. Tavoite on päästä myymään muille energiatehokkuutta nostavaa ja uusiutuvan energian käyttöä edistävää tekniikkaa.

”Tämän takia meidän on kannattanut olla edelläkävijä. Nyt on aika korjata sen hedelmät. Siinä onnistuminen on yrityksistä kiinni.”

Tavalliselle kansalaiselle muutokset avautuvat vähitellen. Tarkoitus on, että velvoitteita lähdetään viemään käytäntöön ja tarkentamaan EU:n kautta.

”Vanhaa autoa ei tarvitse vaihtaa sähköautoon heti huomenna”, Tiilikainen vakuuttaa.

”Puhdas tuotanto uhattuna”

Sopimuksen heikkouksia toi esille entinen europarlamentaarikko **Eeva-Riitta Korhola**. Hän totesi blogissaan, että sopimus on yhtä sitova kuin hyvän joulun toivotus.

Korholan mukaan sopimus ei tasoita pelikenttää.

Hän pelkää, että EU jää jälleen yksin päästörajoitusten kanssa. Venäjälle sopimus avaa mahdollisuuden kasvattaa päästöjä lähes puolella ja Intia ja Kiina tulevat mukaan päästötalkoisiin vasta vuonna 2030.

EU:ssa ympäristöväki ja vihreät vaativat jo nyt sopimuksen tiukentamista.

”Jos tästä pitäisi vielä tiukentaa omaa tavoitettamme, vaarantaisimme maailman puhtaimman tuotannon olemassaolon, eikä ilmasto sellaisesta hyötyisi”, totesi Korhola.

JARMO PALOKALLIO

Metsien rooli EU:n päätettävänä

Pariisin ilmastokokous lietsoi käyntiin väittelyn metsien energiakäytön hiilineutraaliudesta. Suomeen vaikuttavat päätökset tehdään nyt, kun EU:ssa arvioidaan, mikä on metsien rooli päästöjen vähentämisessä.

Suomen energia- ja ilmastopolitiikka perustuu tällä hetkellä oletukseen, että puun energiakäyttö on hiilineutraalia. Ilmastotavoitteiden myötä niiden rooli hiiltä sitovina voi kuitenkin korostua.

Suomen ilmastopaneelin asiantuntijat korostavat, että metsän energiakäyttö johtaa lyhyellä aikavälillä päästöjen kasvuun. Heidän mielestään puuta olisi ensisijaisen tärkeää käyttää esimerkiksi puurakentamiseen hiilen varastoimiseksi sen polttamisen sijaan.

Useiden asiantuntijoiden mukaan metsien käytön vaikutuksia on arvioitava pitkällä aikavälillä. Heidän mukaansa hakkuut kiihdyttävät kasvua ja se sitoo hiiltä. Tätä mieltä on myös Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK.

Ympäristöjärjestö WWF:n ohjelmapäällikkö **Jussi Nikula** arvioi maanantaina Helsingin Sanomien mielipidesivuilla, että metsien hiilinieluja koskevat tavoitteet todennäköisesti kiristyvät.

Hänen mielestään Suomen ilmasto- ja energiapolitiikan rakentaminen hiilineutraaliksi katsotun metsäenergian varaan voi olla virhe.

”Puun laajamittaisen polton sijaan katseet tulee kääntää rakennusten energiatehokkuuteen ja -älykkyyteen, lämpöpumppuihin sekä aurinkolämpöön”, Nikula kirjoittaa.

Myös resurssitehokkuus tuo väittelyyn oman lisänsä: Euroopan unionissa esiin nousseen kaskadi-periaatteen mukaan on tärkeää varmistaa, että puu poltetaan vain, jos se ei kelpaa muuhun käyttöön.

Järkevä tavoite voi kuitenkin johtaa monimutkaiseen ja tehottomaan säätelyyn ja vaikuttaa pahimmassa tapauksessa siihen, kenellä metsänomistaja saa myydä puunsa.

Monimuotoisuus uhattuna

Monet näkevät hakkuiden lisäämisen riskinä myös monimuotoisuudelle. Lahopuuston määrä on noussut Suomessa PEFC-sertifioinnin myötä ja siitä on hyötynyt esimerkiksi valkoselkätikka.

Varttunutta metsää suosivien lajien, kuten hömötiaisen, kannat ovat kuitenkin taantuneet. Tutkijoiden arvion mukaan syynä on metsätalouden ja ilmastonmuutoksen yhteisvaikutus.

Suomen luonnonsuojeluliitto korostaa, että ilmastonmuutoksen hillintä vaatii eheitä ekosysteemejä.

”Ekosysteemit ja luonnon monimuotoisuus ovat olemassaolomme kannalta välttämättömiä ja niiden merkitys ilmastotoimissa tulee huomioida jatkossa entistä vahvemmin. Tämä koskee Suomeakin”, luonnonsuojeluliiton suojeluasiantuntija **Hanna Aho** toteaa.

TERHI PAPE-MUSTONEN

UUTISTAUSTA

Kritiikkiä tarvitaan

Kun sankin euforiapöly on laskeutunut lauantain ilmastosopimuksen jäljiltä, ovat kriitikotkin heränneet.

Hyvä niin. Kriittinen tarkastelu kirittää yhä parempiin tuloksiin.

Ilmastopolitiikasta väitellyt tohtori, entinen europarlamentaarikko **Eija-Riitta Korhola** kiirehti lyttäämään sopimuksen tuoreeltaan Iltalehden blogissaan Karkkipäivä: Pariisia suomeksi.

”Syntynyt sopimus sopii kaikille siksi, että siinä sanotaan kaikki, mutta velvoitetaan sitovasti vain vähän.”

Korhola on oikeassa. Vapaaehtoisten sitoumusten taso vaihtelee rankasti.

”Kun EU lupaa leikata päästöjä 40 prosenttia vuoden 1990 tasoon nähden, samaan viitevuoteen verrattuna Venäjä saa kasvattaa saman verran, Intia ja Kiina taittavat päästökasvunsa vasta 2030, ja USA lupaa leikata noin 15 prosenttia, jos verrokkivuotena on 1990.”

> Lopulta Pariisin sopimuksen onnistuneisuus punnitaan vasta vuosien tai vuosikymmenten kuluttua.

Vaihtoehdot vähissä

Kritiikkinsä keskellä Korhola unohtaa esitellä vaihtoehtoja.

Olisiko sopimus pitänyt jättää solmimatta ja nostaa kädet ilmaan?

Toivottaa tervetulleeksi pahimpien skenaarioiden mukaan jopa kuusi astetta kuumempi maailma?

Kuvitteliko Korhola, että kaikille maailman maille olisi voitu saada identtiset päästövähennysvelvoitteet? Siinäpä vasta karkkipäivä.

Korholan mielestä sopimuksella ei ole minkäänlaista vaikutusta tulevaan ilmastoon.

Rohkenen olla optimistisempi. Ensimmäistä kertaa eniten saastuttavat maat ovat luvanneet taittaa päästöjensä kasvun. Jos kaikki pitävät lupauksistaan kiinni, lämpenee ilmasto 2,7 astetta vuosisadan loppuun mennessä.

Maailmanlaajuinen paine lupausten toteuttamiseen on kova. Päästövähennykset tarkistetaan viiden vuoden välein ja maita piiskataan tiukentamaan niitä. Toki tökitään myös porkkanalla.

Yritykset vetureina

Yksi tärkeimmistä ja kaivatuimmista muutoksista tulee olemaan bisnesmaailman suhtautuminen. Sijoittajien raha virtaa jo nyt vihreään teknologiaan. Jokaista uutta hiilivoimalaa kohden perutaan kaksi suunnitteilla olevaa hiilivoimalahanketta (MT:n verkkolehti 8.12.).

Yhä harvempi yhtiö haluaa brändätä itsensä öljyssä ja hiilessä kynsin hampain roikkuvaksi eläväksi fossiiliksi.

En ymmärrä myöskään öljyvaltioita, jotka kamppailevat kehitystä vastaan. Öljyä myydään bulkkituotteena polkuhintaan. Laittaisivat hanat hetkeksi kiinni ja kehittäisivät mustasta kullasta korkeamman asteen jalosteita.

EU hillitköön itsensä

Korholan kritiikistä kannattaa ottaa koppi sen suhteen, ettei EU:n kannata olla heti etunenässä kiristämässä omia päästötavoitteitaan. Tuupitaan ja autetaan, ehkä kiristetäänkin, suursaastuttajia hoitamaan homma kotiin.

Kiinalla, Intialla, Indonesialla ja muilla kehittyvillä talouksilla on oma intressi päästöjen hillitsemiseen, koska maiden omaa väestöä kuolee saasteisiin.

Lopulta Pariisin sopimuksen onnistuneisuus punnitaan vasta vuosien tai vuosikymmenten kuluttua, jolloin nähdään, ovatko maat toteuttaneet ja tiukentaneet päästövähennyksiään.

Ken elää vuonna 2100, tuntee nahoissaan, onko ilmasto lämmennyt yli vai alle kahdella asteella. Silloin elämän edellytykset maapallolla ovat joko keskiverrot tai huonot.

KATJA LAMMINEN
on MT:n toimittaja.

katja.lamminen@mt1.fi

Sitra: Miljardien mahdollisuus Suomelle

Sitran analyysin mukaan ilmastosopimus kiihdyttää vihreiden niin sanottujen cleantech-ratkaisujen kysyntää rajusti.

”Nykyisestä reilusta 400 miljardista 6 000 miljardiin kasvava markkina voidaan saavuttaa jo vuonna 2030. Suomalaiset pääsevät mukaan luomalla ensin ratkaisuja kotimarkkinoille, arvioi johtava asiantuntija **Tiina Kähö**, joka vetää Sitrassa Hiilineutraali teollisuus -avainaluetta.

”Suomella on erinomainen mahdollisuus tuoda älykaupunkeihin erityisesti energiatehokkuuden, kiertotalouden ja liikenteen ratkaisuja, kuten biopolttoaineita”, toteaa **Mari Pantsar**, joka johtaa Sitrassa Resurssiviisas ja hiilineutraali yhteiskunta -teemaa.

Sitran selvityksen mukaan pelkästään energia- ja liikennesektorilla Suomen puhtaiden teknologioiden viennin arvo kasvaa vuoteen 2030 mennessä viisi miljardia euroa vuodessa.

MT

Kuumuus vaikeuttaa maailman ruokkimista

WASHINGTON, D.C., YHDYSVALLAT

Ilmastonmuutos todennäköisesti vaikeuttaa maailman väestön ruokkimista, Yhdysvaltain maatalousministeriön julkaisema tieteellinen raportti arvioi.

Kun nopeaan sopeutumiseen ei ole keinoja, ilmaston lämpeneminen voi johtaa ruokapulaan ja nostaa ruuan hintaa. Myös ruokakuljetukset voivat hankaloitua, raportissa todetaan.

Suurimmat riskit kohdistuvat köyhimpiin ja trooppisiin alueisiin.

Yhdysvaltain maatalouteen ja ruokapöytiin ilmastonmuutos vaikuttaa ennen muuta tuonnin ja viennin kautta. Maailmalta ostettavissa olevan ruuan valikoima ja hinta muuttuvat.

Presidentti **Barack Obama** on luvannut, että Yhdysvallat vähentää kasvihuonekaasujen päästöjä 26–28 prosenttia vuoden 2005 tasosta vuoteen 2025.

Maatalousministeri **Tom Vilsack** sanoo maatalouden osallistuvan tavoitteen saavuttamiseen.

Vilsack muistuttaa, että maailman ruokatilanne on viime vuosina parantunut.

”Tänään ruokapulasta kärsiviä on 200 miljoonaa vähemmän kuin kuusi vuotta sitten.”

”Nyt haasteena on, pystymmekö jatkamaan tai jopa nopeuttamaan kehitystä, kun kohtaamme ilmastonmuutoksen tuomat ongelmat.”

MIKE WILSON